

Asia: VN/506/2021

Hallituksen esitys laiksi energiaintensiivisten yritysten sähköistämistuesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö

teollisuusneuvos Juhani Tirkkonen

erityisasiantuntija Anna-Maija Sinnemaa

Asia: VN/506/2021 Hallituksen esitys laiksi energiaintensiivisten yritysten sähköistämistuesta

EU:n päästökauppajärjestelmä aiheuttaa välillisiä kustannuksia sähkön käyttäjille, kun päästökaupan kustannus siirtyy kulutetun sähkön hintaan. EU:n laajan ilmastopaketin (Fit For 55) osana päästökauppasektoriin kuuluvan energianintensiivisen teollisuuden, kuten metallinjalostus, päästövähennystavoite kiristyy aiemmasta 42 prosentista 61 prosenttiin. Kiristys toteutetaan vähentämällä päästöoikeuksien, mukaan lukien ilmaisjako, määrää efektiivisesti vuosittain 4,2 % tästä vuodesta lähtien (aikaisemmin 2,2 %). Edellä mainitun lisäksi komissio esittää vertailuarvojen kiristämistä aikaisempaa enemmän eli 2,5 % vuosittain. Kaikki tämä vaikuttaa merkittävästi päästöoikeuden hintaa nostaen, joka on jo nyt lähes kaksinkertainen tämän lausunnon kohteena olevan lakiesityksen valmistelussa käytetty arvio (2021).

Päästövähennystavoitteen voimakas kiristäminen ja päästökustannusten kasvaminen edellyttää suomalaisilta yrityksiltä massiivisia miljardiluokan investointeja vähäpäästöisiin innovaatioihin, teknologiaan sekä tuotantoon ja palveluihin samalla, kun niiden tuotantokustannukset kasvavat. Yritykset ja niiden kyky investoida päästöjä vähentävään teknologiaan ovat ilmastopolitiikan keskeisiä tekijöitä, ja siksi Suomen ja EU:n on toimintaympäristönä säilyttävä kilpailukykyisenä päästövähennysinvestoinneille verrattuna kilpailijamaihin.

Metallinjalostajat ry:n jäsenyritykset, yhdessä Teknologiateollisuus ry:n jäsenyritysten kanssa, ovat sitoutuneet 1,5 asteen tavoitteeseen ja hiilineutraaliuteen EU:ssa vuonna 2050, sekä vuoden 2030 tavoitteen kiristykseen 55 prosenttiin vuoden 1990 tasosta. Tärkeimmät keinot systeemissä muutoksessa kohti hiilineutraalia kiertotaloutta ovat sähköistäminen, digitalisaatio ja vetyteknologioiden käyttöönotto. Jo alkanut irtautuminen fossiilitaloudesta on niin merkittävä muutos, että se vaatii kaikkien yhteiskunnan toimijoiden aktiivista panosta.

Metallinjalostajat ovat erittäin tyytyväisiä pääministeri Marinin hallituksen sopimaan energiaintensiivisten yritysten sähköistämistuen käyttöönottoon. Sähköistämistuki valmistellaan vuosille 2021-2025 ja se valmistellaan päivitettyjen päästökaupan valtioneuvoston päätösten mukaisena tukena. Tuen käytölle asetettaisiin ehtoja, joita tukea saavan toiminnanharjoittajan tulisi noudattaa. Mielestämme tuki kannustaa entistä tehokkaammin hiilineutraaliin tuotantoon, energiaintensiivisten yritysten sähköistämiseen ja huomioi kustannuskilpailukyyn.

Ilmastomuutoksen vastaisissa toimissa, mm. metallinjalostuksen teollisten prosessien sähköistämisessä ja jo sähköistettyjen prosessien kilpailukyyn turvaamisessa, on välttämätöntä, että teollisuuden vähäpäästöisyyttä edistetään merkittävästi myös politiikkatoimilla. Suomen energiaintensiivisen teollisuuden, mukaan lukien metallinjalostus, kannalta merkittävimmät ilmastotoimet ovat energiaverotuksen muutokset sekä energiatuki, uusiutuvan energian tuotantotuki sekä energiaintensiivisten yritysten sähköistämistuki.

Tuen suunnitteluvaiheessa käytetyt arviot päästöoikeuden hinnasta (27-39 eur/t CO₂) ovat kuitenkin osoittautuneet selkeästi liian alhaisiksi (viimeisin hinta 59 eur/t CO₂), ja tästä syystä pidämme tärkeänä arvioida uudelleen laissa esitettyä tukikattoa. AFRY:n selvityksen mukaan 60 eur/t CO₂ päästöoikeuden hinta kasvattaisi kokonaistukimäärää (25 % intensiteetti) yli 150 miljoonan euron ja supistaisi tuki-intensiteettiä automaattisesti. Koska uusi EU:n valtioneuvoston päätös velvoittaa jäsenvaltioita käyttämään kaikki päästökauppatulot ilmastotoimiin, Suomella on taloudellisesti riittävät resurssit nostaa tukikattoa esimerkiksi 200 miljoonaan euroon vuodessa.

Yhteenvetona lausomme:

- Energiaintensiivisten yritysten sähköistämistuki 2021-2025 on kriittisen tärkeä Metallinjalostuksen vähähiilisyystoimien toteuttamiseksi
- Esityksessä esitetty hallintomalli ja tuen ehdollisuus ovat Metallinjalostajien mielestä muutamia yksityiskohtia lukuun ottamatta oikein laaditut
- Metallinjalostajien investoinnit päästöjen vähentämisen- ja energiatehokkuuden lisäämistä varten tulevat olemaan Suomessa lähivuosina miljardiluokkaa, mikäli riittävä julkinen tuki toimille järjestyy
- Ennakoitua merkittävästi suuremmasta päästöoikeuden hinnan noususta johtuen esityksessä esitetty tukikattoa 150 miljoonaa euroa on kuitenkin jo tässä vaiheessa osoittautunut riittämättömäksi ja se saavutettaneen 4 vuotta etuajassa jo ensi vuonna 2022.

- Tuki-intensiteetti laskee välittömästi jos katto saavutetaan, ja tällöin valtion tuki vähähiilitoimille putoaa laissa esitetyn 25 % rajan alle.
- Komission uuden päästökauppadirektiivi-ehdotuksen mukaan kansalliset päästökauppatulot on käytettävä ilmastotoimiin (COM(2021) 551 final, artikla 10)
- Metallinjalostajat ry esittääkin kohteliaimmin, että hallitus korottaisi tuen kattoa 200 miljoonaan euroon. Korostamme, että katto ei tarkoita automaattista tuen määrän nousua, vaan siihen vaikuttavat merkittävästi myös päästöoikeuden hinta, sähköntuotannon vähähiilisyysskehitys sekä metallinjalostajien omien prosessien energiatehokkuuden kehittyminen.
- Katon nostamisesta huolimatta valtion varat tuen maksamiseen riittävät hyvin, koska ne lisääntyvät suhteessa tukea nopeammin tuki-intensiteetin osittaisuudesta (25 %) johtuen ja varoja ei voi käyttää muihin tarkoituksiin kuin vähähiilitoimien tukemiseen.

Lisätiedot:

Kimmo Järvinen, toimitusjohtaja Metallinjalostajat ry kimmo.jarvinen@techind.fi puh: 043 825 7642

Järvinen Kimmo
Metallinjalostajat ry